

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Životní podmínky obyvatel SVL: tematicko-průřezový výzkum

Mezigenerační přenos chudoby

Martin Šmoldas (martin.smoldas@mmr.cz)

Petr Lang (petr.lang@mmr.cz), spoluautor výstupů statistické analýzy dat

Duben, 2022

Text neprošel jazykovou korekturou.

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

Seznam tabulek.....	1
Seznam zkratk.....	2
1 Úvod.....	3
2 Metodologické aspekty výzkumného šetření	4
3 Základní sociodemografické charakteristiky výzkumného souboru	7
4 Obecné téma výzkumu a vymezení výzkumných cílů	9
4.1 Specifický cíl a výzkumné otázky.....	9
5 Výsledky šetření	10
5.1 Porovnání vstupních socioekonomických podmínek mezi populacemi SVL-SILC a EU-SILC	10
5.2. Rozdíl mezi socioekonomickými podmínkami respondentů v době jejich 14 let a v současnosti	17
6 Závěr	21
7 Bibliografie	24

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Plánované počty dotazníků dle kvótních znaků	5
Tabulka 2 – Počty sesbíraných dotazníků dle kvótních znaků (SVL-SILC 2021)	5
Tabulka 3 – Základní sociodemografické charakteristiky souborů SVL-SILC.....	7
Graf 1 – Srovnání podílů (v %) typů domácnosti mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)	11
Graf 2 – Srovnání průměrného počtu osob v domácnostech mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)	12
Graf 3 – Srovnání podílů (v %) právních forem bydlení mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)	13
Graf 4 – Srovnání podílů (v %) typů nejvyššího dokončeného vzdělání otce mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694).....	14
Graf 5 – Srovnání podílů (v %) typů nejvyššího dokončeného vzdělání matky mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694).....	14
Graf 6 – Srovnání podílů (v %) formy výdělečné činnosti otce mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694).....	15
Graf 7 – Srovnání podílů (v %) formy výdělečné činnosti matky mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694).....	16
Graf 8 – Srovnání podílů (v %) hodnocení finanční situace domácnosti mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694).....	16
Graf 9 – Srovnání podílů (v %) osob mezi populacemi SVL-SILC a EU-SILC, které si mohly dovolit základní školní pomůcky, jíst denně maso nebo odjet na týdenní dovolenou v době respondentových 14 let (n = 694).	17
Graf 10 – Srovnání podílů (v %) typů domácnosti v současnosti obývaných respondenty ze SVL a obývaných v době respondentových 14 let (n = 694)	18
Graf 11 – Srovnání podílů (v %) nejvyššího dosaženého vzdělání respondenta ze SVL a nejvyššího dosaženého vzdělání otce respondenta v době respondentových 14 let (n = 694)	18
Graf 12 – Srovnání podílů (v %) typu výdělečné činnosti respondenta ze SVL a typu výdělečné činnosti otce respondenta v době respondentových 14 let (n = 694)	19
Graf 13 – Srovnání podílů (v %) ve vnímání finanční situace domácnosti u respondentů ze SVL a vnímání finanční situace v době respondentových 14 let (n = 694)	20
Graf 14 – Srovnání podílů (v %) osob, které si mohly dovolit jíst denně maso nebo odjet na týdenní dovolenou mezi stávajícími respondenty ze SVL a situace v době respondentových 14 let (n = 694).....	20

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

SVL – sociálně vyloučená lokalita / sociálně vyloučené lokality

SVL-SILC – dotazníkové šetření životních podmínek obyvatel SVL realizované v letech 2020 a 2021

1 Úvod

Podle *Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR* existovalo v roce 2015 na území Česka 606 sociálně vyloučených lokalit (SVL) ve 297 obcích a počet jejich obyvatel byl odhadnut na 95000 až 115000 (Čada, 2015). Daná analýza sice poskytla potřebný vhled do základních životních podmínek těchto obyvatel, ovšem pouze za cenu odhadů. Přesnější a komplexnější popis životních podmínek obyvatel SVL je přitom naprosto klíčový pro realizaci evidence-based politik¹ sociálního začleňování. Odbor pro sociální začleňování (Agentura) Ministerstva pro místní rozvoj proto zorganizoval v roce 2020 první výzkumné šetření, které se napříč republikou snažilo zachytit právě tuto realitu s důrazem na zaznamenání zkušeností samotných obyvatel SVL. Zhruba s ročním odstupem bylo realizováno druhé, navazující šetření, které mělo za cíl prověřit validitu původních výsledků a provést srovnání změn v životních podmínkách obyvatel SVL v čase.

Předkládaný tematicko-průřezový výzkum využívá data z uvedeného šetření, konkrétně pak z druhé vlny sběru z roku 2021 a svou pozornost zaměřuje na problematiku **mezigeneračního přenosu chudoby a sociálního znevýhodnění u obyvatel SVL**.

Výzkum byl realizován jako součást projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605 financovaného z Operačního programu zaměstnanost.

¹ Neboli politik založených na faktech či důkazech.

2 Metodologické aspekty výzkumného šetření

K zachycení životních podmínek obyvatel SVL byl využit dotazník výzkumného šetření EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions), které je realizováno jednou ročně napříč státy především Evropské unie. V Česku je toto šetření známé pod názvem *Životní podmínky* a jeho realizaci zajišťuje Český statistický úřad (ČSÚ). Základním účelem šetření „je získávat reprezentativní údaje o příjmovém rozdělení jednotlivých typů domácností, údaje o způsobu, kvalitě a finanční náročnosti bydlení, vybavenosti domácností předměty dlouhodobého užívání a o pracovních, hmotných a zdravotních podmínkách dospělých osob žijících v domácnostech“ (Český statistický úřad, nedatováno). Využití tohoto dotazníku jednak přineslo komplexní přehled o životních podmínkách domácností SVL, jednak – byť s určitými omezeními – umožňuje výsledky ze SVL komparovat s celkovou situací v Česku.² Dotazník EU-SILC ovšem nebyl přejet zcela doslovně a v celém rozsahu – určité otázky byly vypuštěny pro svoji přílišnou detailnost, zato jiné otázky byly přidány pro svou výzkumnou a politickou relevanci. I přesto naše šetření v sociálně vyloučených lokalitách nazýváme přeneseně SVL-SILC.

Samotné dotazníky šetření SVL-SILC byly pro vlnu z roku 2020 a následující vlnu z roku 2021 totožné jen do určité míry. V obou vlnách byli respondenti dotazováni na základní sociodemografické charakteristiky, jako jsou například země narození, etnicita, socioekonomický status, příjem, počet členů domácnosti apod., v roce 2020 byli ovšem dotazováni také na podrobnosti ohledně způsobu vytápění, vlastního zdraví, závislostí, pocíťované míry blahobytu apod., což jsou okruhy otázek, které byly v roce 2021 nahrazeny tématy jako diskriminace, zdraví dětí, materiální podmínky dětí, osobní a rodinná historie nebo třeba otázkami na zhodnocení dopadů pandemie COVID-19 a souvisejících vládních opatření. Komparace výsledků napříč vlnami a z toho případné zhodnocení změn je proto možné jen u otázek (indikátorů) zařazených do obou vln.

Základní populaci SVL-SILC tvořili obyvatelé a obyvatelky SVL starší 15 let. Soupis všech SVL v Česku vycházel z mapování Sdružení místních samospráv z přelomu let 2018 a 2019, kdy byl sdružením aktualizován již zmíněný seznam SVL z roku 2015 (Čada, 2015).³ Jelikož sestavení výzkumného vzorku bylo z praktických a finančních důvodů možné zajistit výhradně kvótním výběrem (srv. Toušek et al., 2018, s. 32–33), ve spolupráci s ČSÚ bylo získáno rozložení sociodemografických charakteristik obyvatel těchto lokalit (pohlaví, věk a velikost obce z hlediska počtu obyvatel) ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Na základě rozložení těchto charakteristik pak byly pro tazatele stanoveny tzv. vázané kvóty. (Nešpor et al., 2018) Celkově

² Ačkoli je šetření *Životní podmínky* považována za reprezentativní a jeho poslední vlny se účastnilo bezmála 9 000 domácností, je potřeba upozornit, že je reprezentativní jen vůči základní populaci tvořené domácnostmi ve standardních bytech. Celková populace ze SVL je ve výsledném výzkumném vzorku zastoupena jen částečně, a to pro odlišné (nestandardní) bytové podmínky.

³ Za SVL byla považována taková lokalita, „[k]de dochází ke koncentraci více než 20 osob žijících v nevyhovujících podmínkách (indikováno počtem příjemců příspěvku na živobytí), které obývají fyzicky či symbolicky ohraničený prostor (indikováno vnější identifikací).“ (Čada, 2015, s. 14)

mělo být sesbíráno 1000 dotazníků. Plánovaný počet sbíraných dotazníků u jednotlivých kombinací kvótních znaků nabízí Tabulka 1.

Tabulka 1 – Plánované počty dotazníků dle kvótních znaků

	Obce do 5000 obyv.		Obce 5001–50000 obyv.		Obce nad 50001 obyv.	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
15–19 let	6	6	18	17	19	19
20–29 let	11	11	37	36	51	48
30–44 let	17	18	58	58	72	68
45–59 let	15	15	47	46	62	58
60+ let	11	15	29	40	39	53
Celkem	125		386		489	
CELKEM	1000					

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

První vlna dotazníkového šetření realizovaného formou PAPI (Pen-And-Paper-Interviewing) probíhala šest měsíců v roce 2020, druhá vlna probíhala čtyři měsíce (konkrétně od 1. května do 1. září 2021), obě vlny šetření byly zajištěny tazatelskou sítí agentury Inboox CZ, s.r.o.⁴ Tazatelskou sítí v první vlně tvořilo více jak 300 tazatelů a do značné míry šlo o tazatele rekrutované z řad terénních pracovníků a pracovníc. Sběr druhé vlny provedlo 20 kmenových tazatelů společnosti Inboox CZ. Response rate se pohybovala u obou vln mezi 60 % a 70 % a průměrná délka jednoho dotazování se u první vlny ustálila na 50 minutách, u druhé vlny pak na 45 minutách. Celkově agentura Inboox CZ v obou vlnách sesbírala více jak 1000 dotazníků – v případně druhé vlny šlo o 1019 dotazníků, které byly sesbírány v 48 obcích 9 krajů. Počty sesbíraných dotazníků v roce 2021 dle jednotlivých kombinací kvótních znaků prezentuje Tabulka 2.

Tabulka 2 – Počty sesbíraných dotazníků dle kvótních znaků (SVL-SILC 2021)

	Obce do 5000 obyv.		Obce 5001–50000 obyv.		Obce nad 50001 obyv.	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
15–19 let	8	17	16	15	19	15
20–29 let	12	13	39	40	51	56
30–44 let	26	15	60	50	73	85
45–59 let	17	15	45	43	61	61
60+ let	19	28	38	56	37	54
Celkem	170		402		512	
CELKEM	1084					

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Jelikož se nepodařilo zcela naplnit všechny kombinace kvótních znaků, a naopak některé kombinace kvótních znaků byly počty dotazníků nadreprezentovány, bylo nutné využít vážení

⁴ První i druhá vlna sběru dat byla poznamenána pandemií COVID-19 a s ní spojenými protiepidemickými opatřeními. O roli této události na kvalitu dat a potažmo i získané výsledky lze spíše spekulovat.

(ve variantě raking), aby struktura kvótních znaků výzkumného vzorku odpovídala rozložení v základní populaci.⁵

⁵ Z důvodů využití kvótního výběru (a s ním spojené výběrové chyby) a následného vážení jsou prezentované výsledky zaokrouhlovány.

3 Základní sociodemografické charakteristiky výzkumného souboru

Přehled základních sociodemografických charakteristik výzkumného souboru SVL-SILC 2021 prezentuje Tabulka 3, a to za doprovodu výsledků z roku 2020, což umožňuje zástupné zhodnocení míry standardní chyby (*standard error*).

Tabulka 3 – Základní sociodemografické charakteristiky souborů SVL-SILC

		1. vlna % nebo Ø	2. vlna % nebo Ø	1. vlna N	2. vlna N
Pohlaví	Muž	49	49	551	533
	Žena	51	51	568	551
Věk	Ø	42	42	1119	1084
Věk	15–29	28	28	312	302
	30–44	29	29	326	315
	45–59	24	24	272	263
	60+	19	19	208	203
Země narození	ČR	87	84	968	904
	Slovensko	12	14	130	150
	Jiné	2	2	18	30
Státní příslušnost	ČR	94	92	1043	995
	Slovensko a jiná	5	5	52	54
	Vícenásobné občanství	2	3	20	34
Etnicita	Česká	45	38	500	409
	Slovenská	3	2	37	24
	Romská	35	42	388	459
	Česká a romská	11	12	119	130
	Jiné etnicity a další kombinace	6	6	67	62
Vzdělání	ZŠ (a nedokončené)	41	51	456	551
	SŠ (bez a s maturitou)	57	47	635	514
	Vyšší než SŠ	2	2	25	19
Socioekonomický status	Student	8	5	84	49
	Nezaměstnaný	16	20	176	213
	Zaměstnaný, OSVČ	43	40	474	437
	Mateřská a rodičovská	8	8	87	83
	Důchod (starobní, invalidní)	22	22	241	234
	Jiný	3	6	36	62
Velikost obce	Do 5.000 obyv.	13	13	141	136
	5.001–50.000 obyv.	39	39	432	418
	50.001+ obyv.	49	49	546	530
Druh domu	Samostatně stojící rodinný dům	7	10	74	106
	Dvojdomek, řadový dům	4	5	44	48
	Bytový dům s méně než 10 byty	29	42	320	452
	Bytový dům s 10 a více byty	42	40	466	427
	Ubytovna	17	-	194	-
	Jiný	1	4	18	46
Členů domácnosti	Ø	2,6	3,3	1119	1084
Členů domácnosti	1	25	11	279	117
	2	33	29	370	313
	3–4	31	37	348	396
	5+	11	24	123	259

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Proměnné pohlaví, věk a velikost obce byly zvoleny za kvótní znaky, takže hodnoty těchto proměnných se napříč oběma vlnami pochopitelně shodují. Obyvatelek SVL bylo 51 %, obyvatelů 49 %, a zastoupení jednotlivých věkových skupin bylo následující: obyvatelé ve věku 15–29 let tvořili 28 % ze všech obyvatel, skupina 30–44 let byla zastoupena z 29 %, skupina 45–59 let z 24 % a obyvatelé ve věku 60 let a více z 19 %. Obyvatel SVL v obcích do 5000 obyvatel bylo 13 %, většinu tvořili obyvatelé měst s více jak 50 tisíci obyvateli, konkrétně 49 %, zbylých 39 % tvořili obyvatelé obcí s 5 tisíci až 50 tisíci obyvatel.

Ačkoli další proměnné už kvótními znaky nebyly, výsledky vycházejí napříč oběma vlnami velmi podobně – jde o zemi narození, státní příslušnost, etnicitu a socioekonomický status. Mezi obyvateli SVL převažují osoby narozené v Česku (87 % v roce 2020, 84 % v roce 2021), se státní příslušností ČR (94 % v roce 2020, 92 % v roce 2021), českou etnicitou/národností (45 % v roce 2020, 38 % v roce 2021) a též romskou etnicitou/národností (35 % v roce 2021, 42 % v roce 2021). Hlavní socioekonomický status obyvatel je pak nejčastěji zaměstnanecký a podnikatelský (43 % v roce 2020, 40 % v roce 2021), důchodový (22 % v obou vlnách) a podstatná část obyvatel byla nezaměstnaná (16 % v roce 2020, 20 % v roce 2021). Do velké míry jsou též shodné výsledky proměnné „druh domu“, ačkoli nabízené odpovědi v této otázce se v roce 2021 změnily – respondentům už nebyla nabízena možnost „ubytovna“, kterou v roce 2020 zvolilo 17 % obyvatel SVL. Tato odpověď totiž byla v roce 2021 nahrazena zvláštní otázkou, jestli respondent osobně nebo nějakí lidé z okolí někdy označují dům, v němž respondent bydlí, za ubytovnu – kladně na ni odpovědělo 14 % obyvatel.

U dvou proměnných se však výsledky zásadněji liší. Jde o nejvyšší dosažené vzdělání a počet členů domácnosti. Zatímco v roce 2020 uvedlo 41 % respondentů, že dokončilo maximálně základní školu, v roce 2021 to uvedlo 51 % respondentů. Výzkumný soubor byl v roce 2021 také více tvořen obyvateli z početnějších domácností – v roce 2020 vycházel průměrný počet členů domácnosti v celém souboru na 2,6, v roce 2021 to bylo 3,3. Všechny rozdílnosti mezi dvěma vlnami SVL-SILC je dále třeba podrobovat analýzám a ideálně dalším výzkumům. Doposud jsou totiž šetření SVL-SILC společně s šetřením BRIZOLIT z roku 2016 jedinými šetřeními, jejichž výsledky lze považovat za reprezentativní pro populaci obyvatel SVL.⁶

⁶ Co se diskutovaných dvou proměnných týče, porovnáme-li výsledky SVL-SILC s šetřením BRIZOLIT, ukazuje se, že výsledky BRIZOLIT více odpovídají výsledkům z druhé vlny SVL-SILC. (Porovnání viz Toušek et al., 2018)

4 Obecné téma výzkumu a vymezení výzkumných cílů

V našem výzkumném šetření jsme si stanovili následující obecné cíle:

1. Přinést reprezentativní obraz o životních podmínkách obyvatel SVL založený na dotazníkovém šetření přímo v SVL.
2. Přinést komplexní popis životních podmínek domácností v SVL prostřednictvím tematického členění jednotlivých dílčích zpráv (stabilita bydlení, sociodemografické charakteristiky nezaměstnaných, situace obyvatel SVL s minulostí institucionální výchovy), které jsou součástí komplexního šetření SVL-SILC. V případě této dílčí zprávy se jedná o téma **mezigeneračního přenosu chudoby a sociálního vyloučení u obyvatel SVL**.
3. Za pomoci standardizovaných indikátorů užívaných v šetření EU-SILC porovnat životní podmínky domácností v SVL s výsledky vzorku běžných domácností z majoritní populace.

4.1 Specifický cíl a výzkumné otázky

Cílem předkládané výzkumné zprávy je popis a analýza dat SVL-SILC z roku 2021 se zaměřením se na téma mezigeneračního přenosu chudoby a sociálního vyloučení a jeho porovnání s výsledky národního šetření *Životní podmínky* (EU-SILC) z roku 2019, kde byly v rámci doplňkového modulu CM využity specifické otázky zaměřené na socioekonomickou situaci domácnosti respondenta v době, kdy mu bylo 14 let. Mezigenerační přenos chudoby je stav, kdy se prostřednictvím materiální deprivace, nekvalitního vzdělání a výchovných stylů odchylovících se od běžné populace přenáší nepříznivé podmínky a demotivující příklady chování z rodičů na děti. K takovému neblahému jevu dochází už nejen ve vysloveně chudých státech, ale i ve vyspělých zemích v podobě tzv. welfare dependency, neboli dlouhodobé či dokonce celoživotní závislosti na sociálních dávkách, doprovázené rezignací na hledání výdělečného zaměstnání (Večerník, Myslíková, 2015, s. 29)

Otázky z uvedeného modulu CM EU-SILC 2019, jsme z větší části zařadili do dotazníku v rámci šetření SVL-SILC 2021, a mohli jsme tak do jisté míry porovnat situaci mezi majoritní populací a obyvateli sociálně vyloučených lokalit v době, kdy bylo respondentům 14 let, a lépe tak pochopit rozdíly mezi vstupními podmínkami obou populací. Stejně jako v modulu CM šetření EU-SILC 2019, byla také v případě SVL-SILC zaměřena analýza odpovědí pouze na **skupinu respondentů ve věku 25–60 let, kteří v době svých 14 let žili v soukromých domácnostech** (nikoli kolektivních a institucionálních domácnostech, které reprezentují kupříkladu dětské domovy apod.). Konkrétně se analýza věnuje ekonomické a materiální situaci domácností, podmínkám v bydlení a vzdělání rodičů a zaměstnání rodičů v době, kdy bylo respondentovi 14 let. V šetření SVL-SILC tato skupina zahrnovala 694 respondentů. V rámci výzkumné zprávy jsme také srovnávali socioekonomickou situaci respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, s jejich aktuální situací.

Naplnění výzkumného cíle bylo realizováno zodpovězením níže uvedených specifických výzkumných otázek, zaměřených na situaci respondenta v době, kdy mu bylo 14 let:

1. Jak se lišily socioekonomické podmínky respondentů (v době, kdy jim bylo 14 let) populace SVL-SILC ve srovnání s populací EU-SILC?
2. Jak se lišily socioekonomické podmínky respondentů ze SVL v době, kdy jim bylo 14 let, v porovnání s jejich současnou situací?

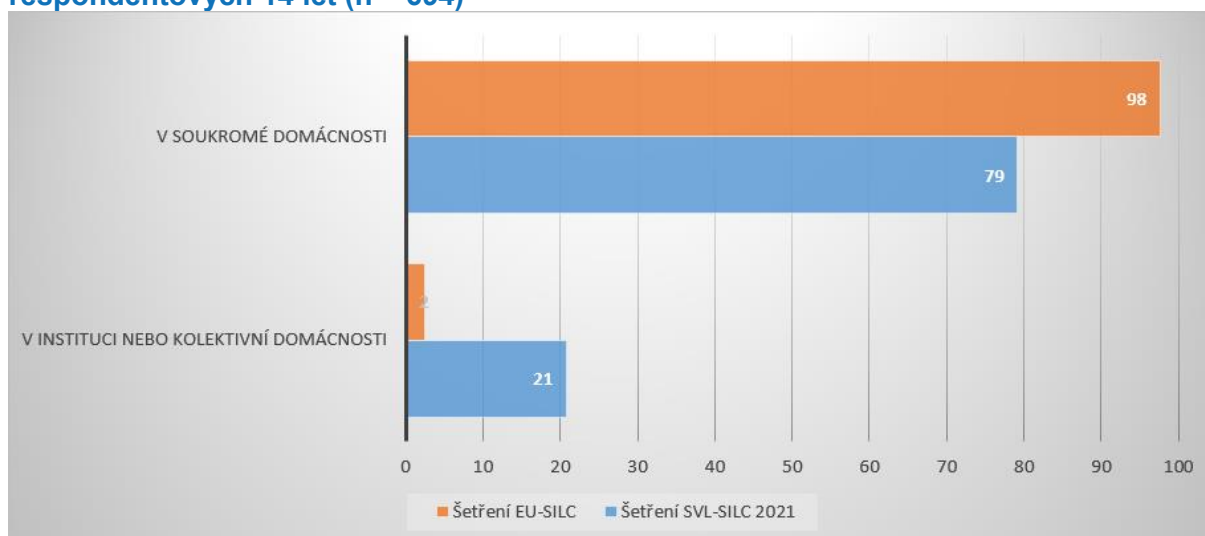
Vzhledem k omezenému množství podobně orientovaných studií jsme toto výzkumné šetření koncipovali jako tzv. explorativní, tedy takové, které deskriptivně prozkoumává daný kontext a snaží se zprostředkovat základní obrysy zkoumané problematiky. Proto jsme na začátku šetření nestanovovali žádné výzkumné hypotézy.

5 Výsledky šetření

5.1 Porovnání vstupních socioekonomických podmínek mezi populacemi SVL-SILC a EU-SILC

Srovnání jednotlivých typů bydlení (v době, kdy mu bylo 14 let) mezi populacemi SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019) zobrazuje Graf 1. Z výsledků komparace je patrné, že **obyvatelé SVL bydleli v soukromé domácnosti méně často než respondenti ze vzorku „běžné populace“**. Rozdíl mezi podílem respondentů v soukromé domácnosti u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil **19 procentních bodů** (dále jen p. b.), kdy v soukromé domácnosti bydlelo **98 % domácností respondentů šetření EU-SILC** (oproti 2 % v kolektivní domácnosti), zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 79 % domácností respondentů** (oproti 21 % v kolektivní domácnosti). Ve srovnání s majoritní populací je tak u respondentů ze SVL **nápadný podíl těch, kteří v době, kdy jim bylo 14 let, bydleli v kolektivní domácnosti**.

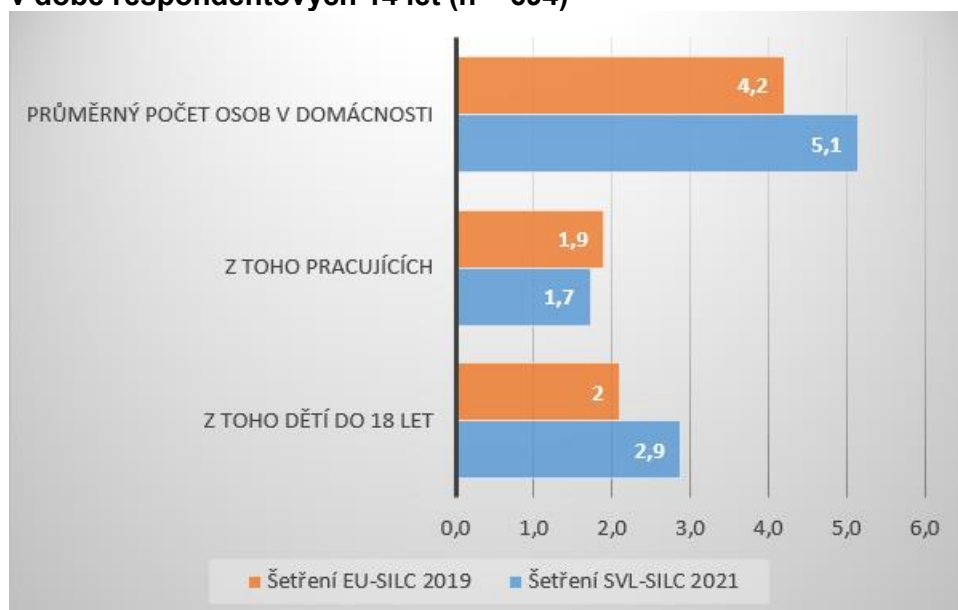
Graf 1 – Srovnání podílů (v %) typů domácnosti mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Graf 2 ukazuje srovnání průměrného počtu osob v domácnostech respondentů mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019) v době, kdy jim bylo 14 let. Z grafu plyne, že průměrný počet obyvatel v domácnostech v SVL byl vyšší než u respondentů z majoritní populace, a to o 0,9 osoby. Zatímco v domácnostech v SVL bydlelo průměrně 5,1 osob, u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 4,2 osoby. Podobně, zatímco v domácnostech v SVL bydlelo průměrně 2,9 dětí do 18 let, u domácností respondentů šetření EU-SILC to byly 2 děti do 18 let. Oproti vyššímu počtu obyvatel v domácnostech SVL, zde byl naopak nižší počet pracujících osob, nicméně zde nebyl rozdíl až tak významný a činil pouze 0,2 osoby. Zatímco v domácnostech v SVL pracovalo průměrně 1,7 osoby, u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 1,9 osoby. Ve srovnání s majoritní populací tak bylo u respondentů ze SVL (v době, kdy jim bylo 14 let) **patrné vyšší zalidnění bytových jednotek a naopak nižší pracovní aktivita členů domácnosti.**

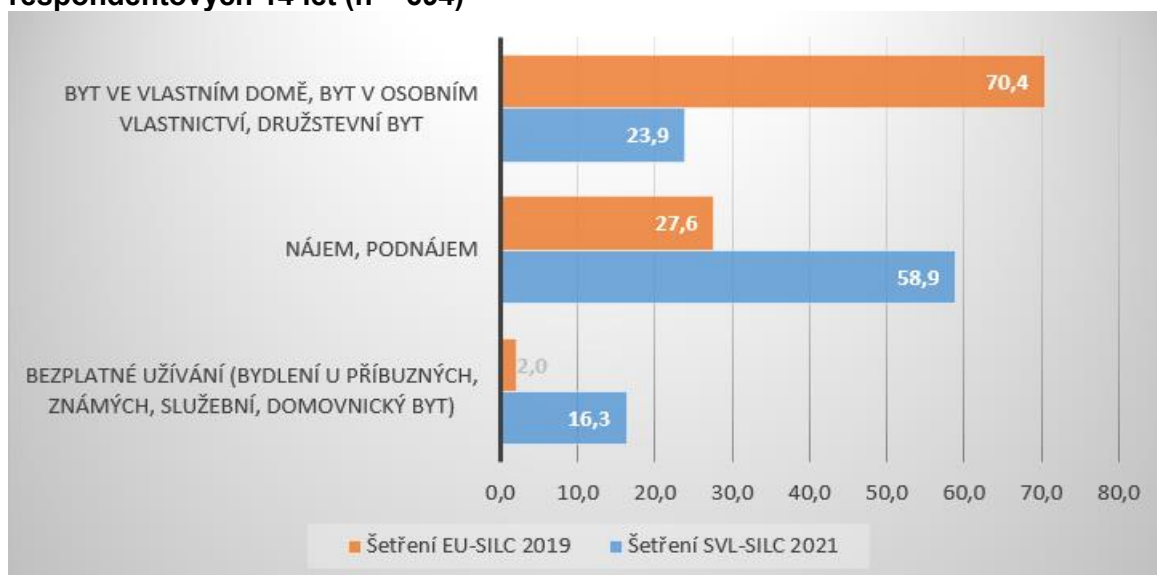
Graf 2 – Srovnání průměrného počtu osob v domácnostech mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Srovnání právních forem bydlení respondentů (v době, kdy jim bylo 14 let) mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019) zobrazuje Graf 3. Z výsledků komparace je patrné, že **obyvatelé SVL bydleli ve vlastním domě či bytě podstatně méně často než respondenti z majority**. Například rozdíl mezi podílem respondentů ve vlastním domě či bytě u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil celých **46,5 p. b.**, kdy ve vlastním bydlelo **70,4 % domácností respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 23,9 % domácností respondentů**. Podobný trend vykazuje podíl osob v nájmu či podnájmu. V tomto případě činil rozdíl **u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností 31,3 p. b.**, kdy v nájmu či podnájmu bydlelo **27,6 % domácností respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 58,9 %**. Ve srovnání s majoritní populací byl také u respondentů ze SVL **výrazný podíl těch, kteří v době, kdy jim bylo 14 let, využívali bezplatné užívání** (16,3 % u obyvatel SVL oproti 2,0 % u majoritní populace).

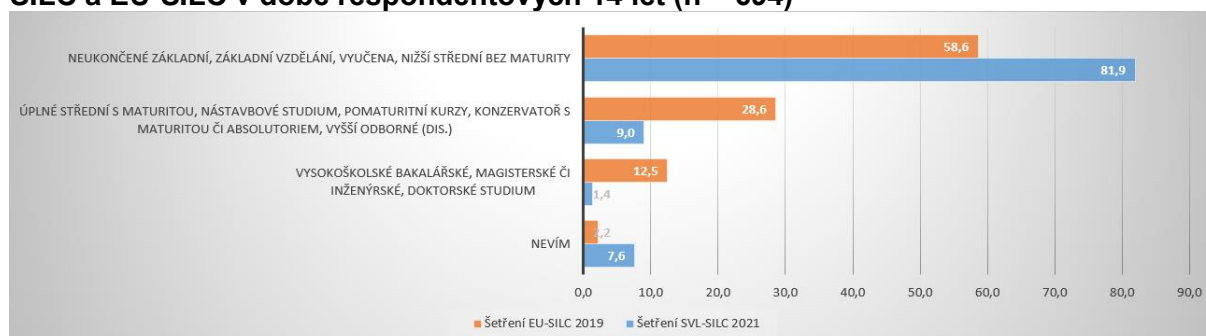
Graf 3 – Srovnání podílů (v %) právních forem bydlení mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Z Grafu 4 jsou patrné podíly jednotlivých typů nejvyššího dokončeného vzdělání otce respondenta v době, kdy bylo respondentovi 14 let a srovnání těchto podílů mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019). Ze srovnání je patrné, že otcové stávajících **obyvatel SVL dosahovali nižších stupňů dokončeného vzdělání, než tomu bylo u respondentů z majority**. Například rozdíl mezi podílem respondentů, jejichž otec dosáhl nižšího stupně vzdělání (neukončené a ukončené základní vzdělání, vyučení a nižší střední vzdělání bez maturity), u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil **23,6 p. b.**, kdy uvedených nižších stupňů vzdělání dosáhlo **58,6 % otců respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 81,9 % otců respondentů**. **Výrazně nižší byl podíl respondentů ze SVL, jejichž otcové dosáhli úplného středoškolského vzdělání** (9 % u obyvatel SVL oproti 28,6 % u majoritní populace) a vysokoškolského vzdělání (1,4 % u obyvatel SVL oproti 12,5 % u majoritní populace). 7,6 % respondentů ze SVL (oproti 1,2 % u majoritní populace) pak na tuto otázku odpovědělo nevim.

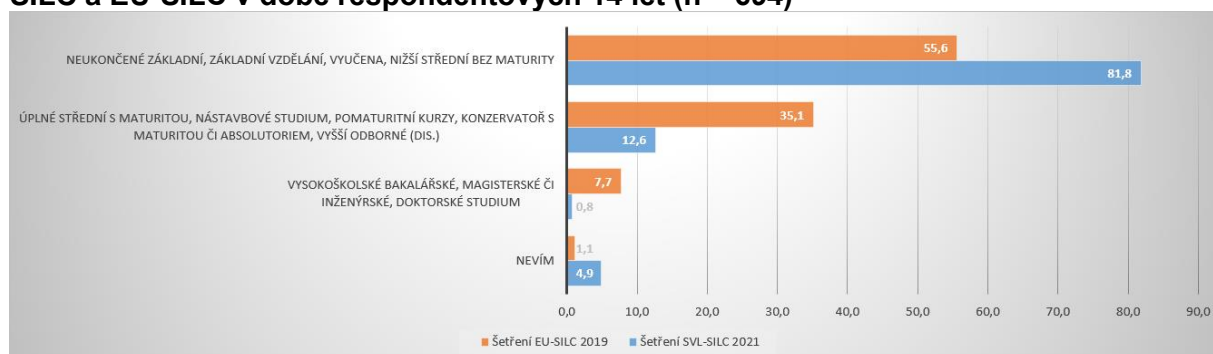
Graf 4 – Srovnání podílů (v %) typů nejvyššího dokončeného vzdělání otce mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Podobně jako u předchozího grafu, jsou také z Grafu 4 patrné podíly jednotlivých typů nejvyššího dokončeného vzdělání matky respondenta v době, kdy bylo respondentovi 14 let, a srovnání těchto podílů mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019). Z grafu vyplývá, že i matky stávajících **obyvatel SVL dosahovali nižších stupňů dokončeného vzdělání, než tomu bylo u respondentů z majority**. Rozdíl mezi podílem respondentů, jejichž matka dosáhla nižšího stupně vzdělání (neukončené a ukončené základní vzdělání, vyučení a nižší střední vzdělání bez maturity), u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil **26,2 p. b.**, kdy uvedených nižších stupňů vzdělání dosáhlo **55,6 % matek respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 81,8 % matek respondentů**. Výrazně nižší byl podíl respondentů ze SVL, jejichž matky dosáhli úplného středoškolského vzdělání (12,6 % u obyvatel SVL oproti 35,1 % u majoritní populace) a vysokoškolského vzdělání (0,8 % u obyvatel SVL oproti 7,7 % u majoritní populace). 4,9 % respondentů ze SVL (oproti 1,1 % u majoritní populace) na tuto otázku odpovědělo neví.

Graf 5 – Srovnání podílů (v %) typů nejvyššího dokončeného vzdělání matky mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

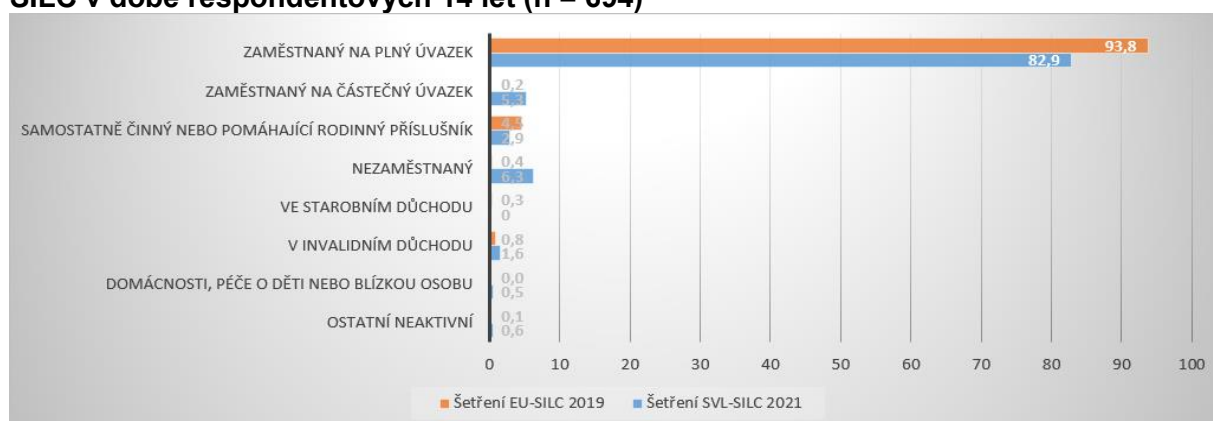

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Graf 6 zobrazuje podíly jednotlivých typů zaměstnání otců respondentů, kdy bylo respondentovi 14 let, a srovnání těchto podílů mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019). Je z něj patrné, že otcové stávajících **obyvatel SVL měli méně často stabilní zaměstnání (nebo byli nezaměstnaní), než tomu bylo u respondentů z majority**. Rozdíl

mezi podílem respondentů, jejichž otec zaměstnaný na plný úvazek u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil **10,9 p. b.**, kdy zaměstnání **na plný úvazek mělo 93,8 % otců respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 82,9 % otců respondentů. 5,3 % otců respondentů ze SVL** (oproti 0,7 % u majoritní populace) **mělo práci na částečný úvazek a 6,3 %** (oproti 0,4 % u majoritní populace) **bylo nezaměstnaných.** U ostatních položek nebyly rozdíly tolik významné.

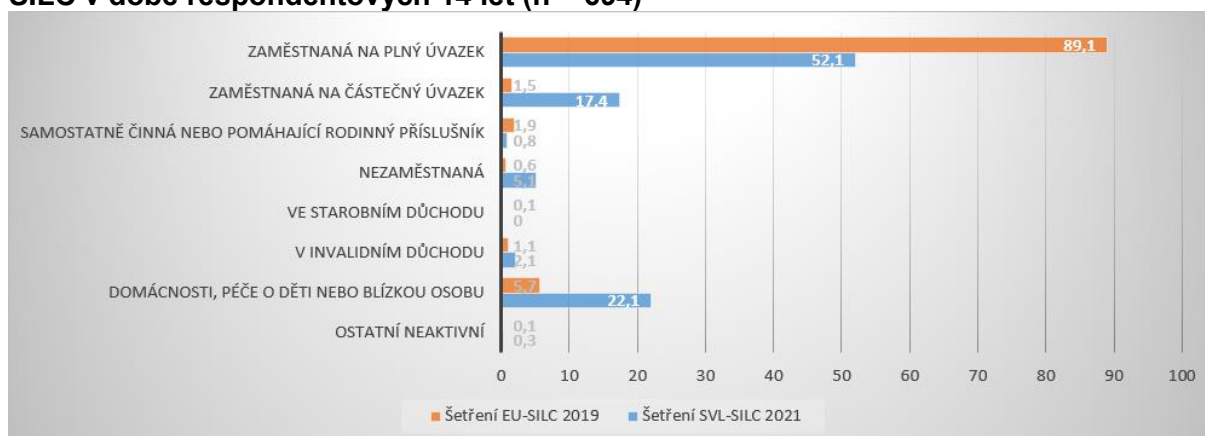
Graf 6 – Srovnání podílů (v %) formy výdělečné činnosti otce mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Podobně jako v předchozím případě, zobrazuje Graf 7 podíly jednotlivých typů zaměstnání matek respondentů (v době kdy bylo respondentovi 14 let), a srovnání těchto podílů mezi populací SVL-SILC (2021) a EU-SILC (2019). Také v tomto případě je patrné, že i matky stávajících **obyvatel SVL měli méně často stabilní zaměstnání, než tomu bylo u respondentů z majority** a rozdíl byl dokonce výraznější. Rozdíl mezi podílem respondentů, jejichž matka byla zaměstnána na plný úvazek u domácností v SVL a obecným vzorkem domácností činil **37 p. b.**, kdy zaměstnání **na plný úvazek mělo 89,1 % matek respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 52,1 % matek respondentů. 17,4 % matek respondentů ze SVL** (oproti 1,5 % u majoritní populace) **mělo práci na částečný úvazek a 5,1 %** (oproti 0,6 % u majoritní populace) **bylo nezaměstnaných.** Významný byl také podíl matek respondentů ze SVL (22,1 % u obyvatel SVL oproti 5,7 % u majoritní populace), které byly v domácnosti nebo pečovaly o osobu blízkou.

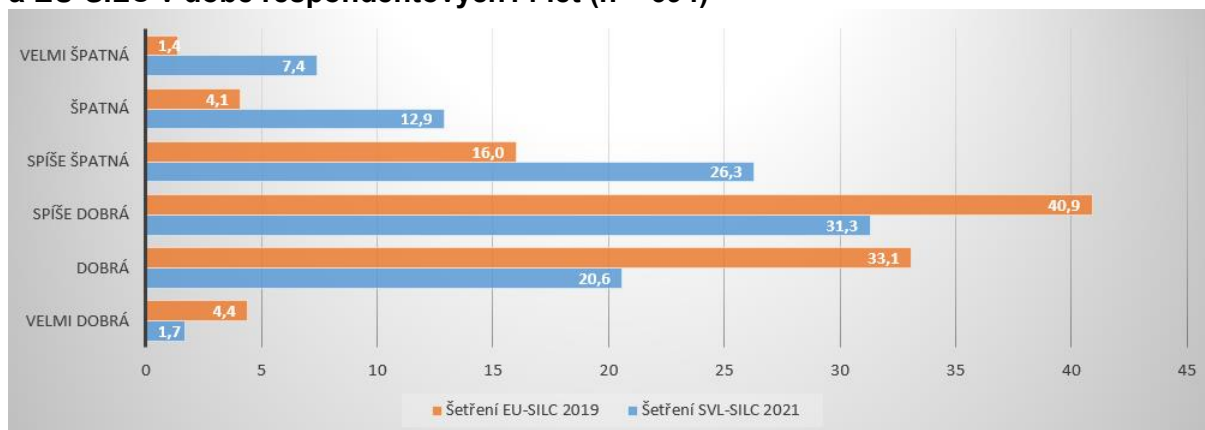
Graf 7 – Srovnání podílů (v %) formy výdělečné činnosti matky mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Zásadním způsobem se také projevovaly rozdíly v hodnocení finanční situace domácnosti v době, kdy bylo respondentům 14 let (viz Graf 8). Jako velmi špatnou ji hodnotilo 7,4 % respondentů ze SVL oproti 1,4 % respondentů z majority (rozdíl 6 p. b.), jako špatnou 12,9 % respondentů ze SVL oproti 4,1 % respondentů z majority (rozdíl 8,8 p. b.), jako spíše špatnou 26,3 % respondentů ze SVL oproti 16,0 % respondentů z majority (rozdíl 10,3 p. b.), jako spíše dobrou 31,3 % respondentů ze SVL oproti 40,9 % respondentů z majority (rozdíl 9,6 p. b.), jako dobrou 20,6 % respondentů ze SVL oproti 33,1 % respondentů z majority (rozdíl 6,5 p. b.) a jako velmi dobrou pouze 1,7 % respondentů ze SVL oproti 4,4 % respondentů z majority (rozdíl 2,7 p. b.).

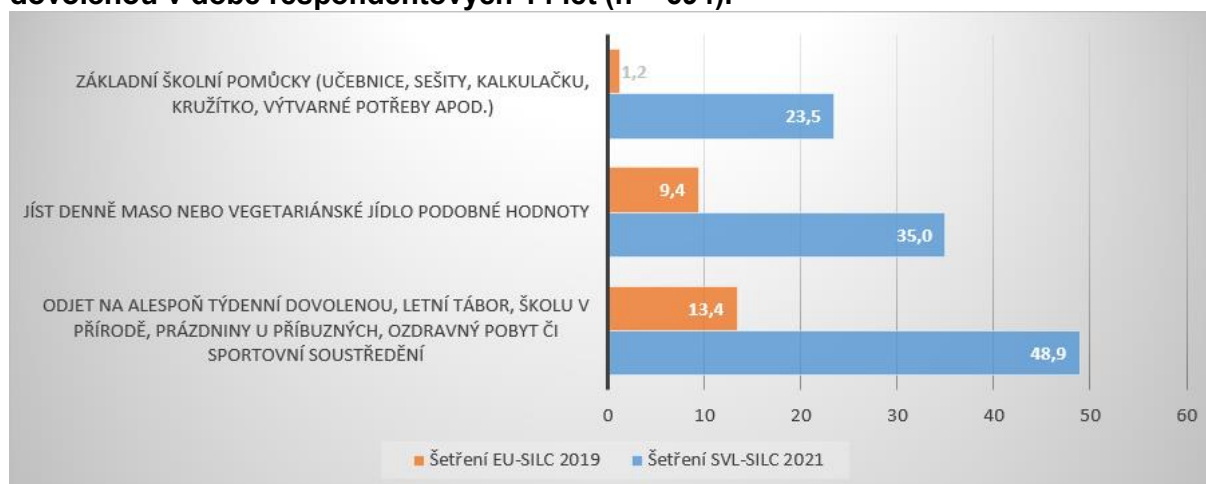
Graf 8 – Srovnání podílů (v %) hodnocení finanční situace domácnosti mezi SVL-SILC a EU-SILC v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Graf 9 ukazuje srovnání podílů domácností respondentů, které se nemohly dovolit vybrané hradit školní pomůcky, jíst každý den maso nebo odjet na týdenní dovolenou (v době, kdy jim bylo 14 let). Z grafu plyne, že podíl **domácností v SVL, které se nemohly z finančních důvodů dovolit hradit školní pomůcky, činil 23,5 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 1,2 % (rozdíl 22,3 p. b.)**, podíl domácností v SVL, které se nemohly dovolit **každý den maso (nebo vegetariánské náhražky), činil 35,0 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 9,4 % (rozdíl 25,6 p. b.)** a podíl domácností v SVL, které nemohly **odjet jednou ročně na týdenní dovolenou, činil 48,9 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 13,4 % (rozdíl 35,5 p. b.)**.

Graf 9 – Srovnání podílů (v %) osob mezi populacemi SVL-SILC a EU-SILC, které si mohly dovolit základní školní pomůcky, jíst denně maso nebo odjet na týdenní dovolenou v době respondentových 14 let (n = 694).

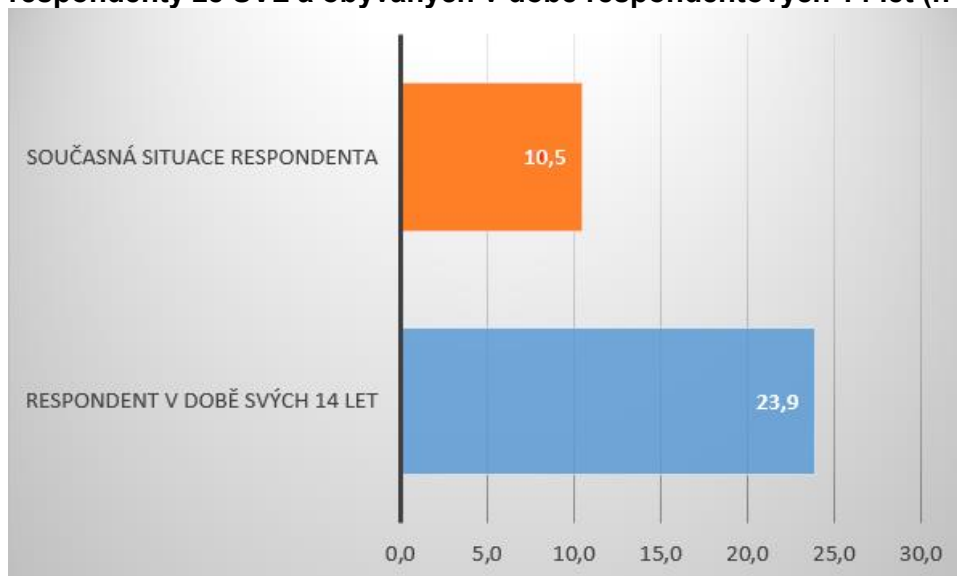

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

5.2. Rozdíl mezi socioekonomickými podmínkami respondentů v době jejich 14 let a v současnosti

Graf 10 zobrazuje procentuální rozdíl mezi podíly respondentů žijících ve vlastním domě v době respondentových 14 let a v jeho současné situaci. Jak je patrné, **současný podíl respondentů žijících ve vlastním, je nižší o 13,4 p. b.** (23,9 % respondentů žijících ve vlastním domě či bytě v době respondentových 14 let oproti 10,5 % v současné situaci respondenta).

Graf 10 – Srovnání podílů (v %) typů domácnosti v současnosti obývaných respondenty ze SVL a obývaných v době respondentových 14 let (n = 694)

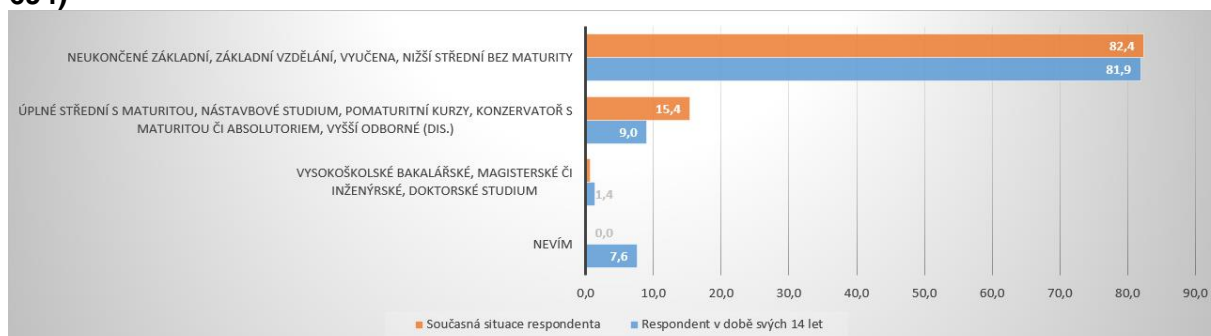

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021)

Graf 11 přináší rozdíl mezi podíly nejvyššího dosaženého vzdělání otce v době respondentových 14 let a samotného respondenta v jeho současné situaci.

Z grafu vyplývá, že dosažený stupeň vzdělání otců stávajících **obyvatel SVL ve srovnání s jejich vlastní aktuální situací se příliš neliší**. Významnější rozdíl byl zaznamenán pouze mezi **podílem respondentů, jejichž otec dosáhl úplného středoškolského vzdělání, a vlastním podílem respondentů, kteří tohoto stupně dosáhli sami** (9,6 % otců respondentů v době respondentových 14 let oproti 15,4 % v současné situaci respondenta). Některé rozdíly v podílech však mohly být způsobeny mírně odlišným zněním srovnávaných otázek.

Graf 11 – Srovnání podílů (v %) nejvyššího dosaženého vzdělání respondenta ze SVL a nejvyššího dosaženého vzdělání otce respondenta v době respondentových 14 let (n = 694)

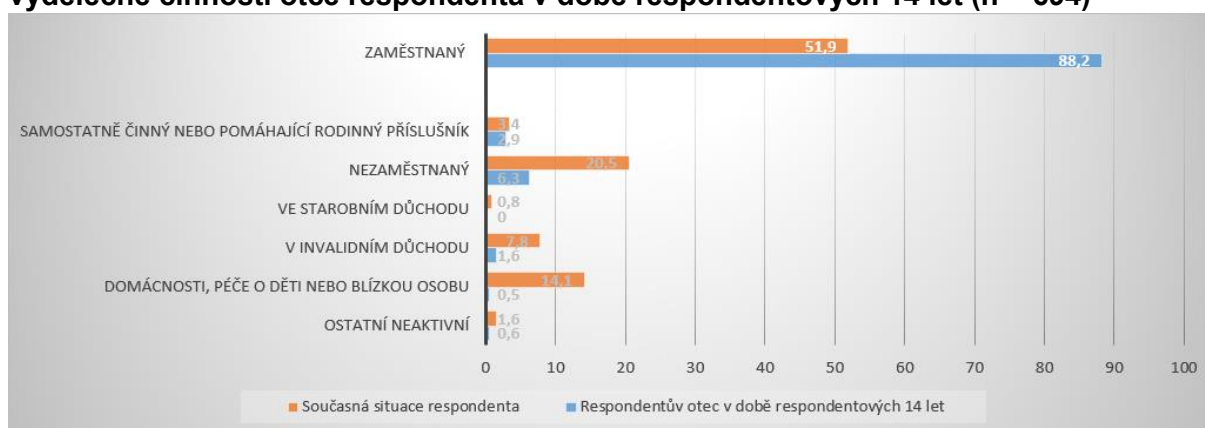

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Srovnání podíly jednotlivých typů zaměstnání otců respondentů v době, kdy bylo respondentovi 14 let, a samotného respondenta v jeho současné situaci, přináší Graf 12. Je

z něj patrné, že otcové **obyvatel SVL měli častěji stabilní zaměstnání, než je tomu bylo u stávajících obyvatel SVL.** Rozdíl mezi podílem respondentů, jejichž otec byl zaměstnaný v době, kdy jim bylo 14 a samotného respondenta v jeho současné situaci činil **36,3 p. b.**, kdy zaměstnání **na plný úvazek mělo 82,9 % otců respondentů, oproti 51,9 % respondentů v jejich současné situaci.** Významně více respondentů bylo také ve **své současné situaci nezaměstnaných (20,5 % oproti 6,3 % u otců)** nebo bylo **v invalidním důchodu. (7,8 % oproti 1,6 % u otců)**

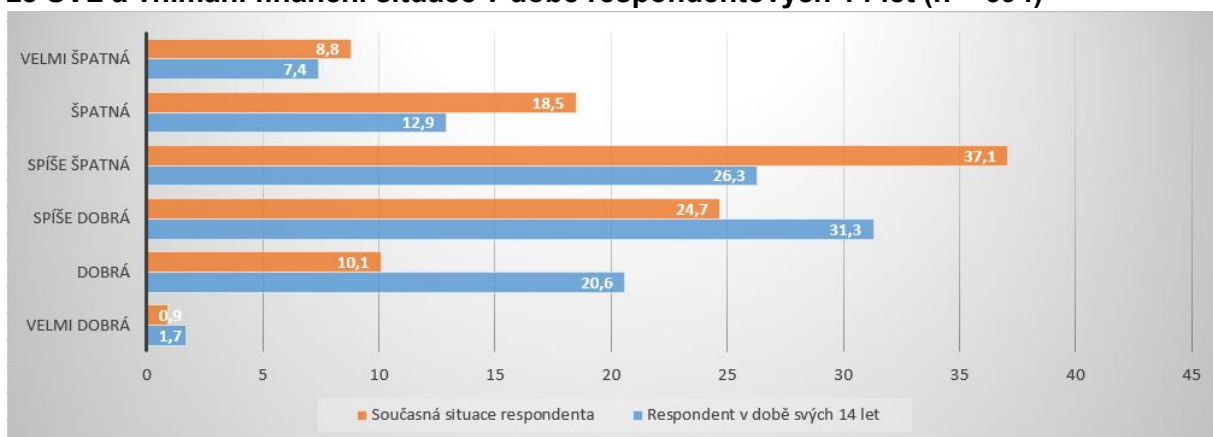
Graf 12 – Srovnání podílů (v %) typu výdělečné činnosti respondenta ze SVL a typu výdělečné činnosti otce respondenta v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Výrazně se projevovaly také rozdíly v hodnocení finanční situace domácnosti v době, kdy bylo respondentům 14 let (viz Graf 13) za stávající situace respondentů. Jako velmi špatnou ji hodnotilo 7,4 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 8,8 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 1,4 p. b.), jako špatnou 12,9 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 18,5 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 5,4 p. b.), jako spíše špatnou 26,3 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 37,1 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 10,8 p. b.), jako spíše dobrou 31,3 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 24,7 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 6,7 p. b.), jako dobrou 20,6 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 10,1 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 10,5 p. b.) a jako velmi dobrou pouze 1,7 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 0,9 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 0,8 p. b.). **Ze souhrnných výsledků grafu je patrné, že vnímání finanční stávající situace domácností respondentů se oproti době, kdy bylo respondentům 14 let, výrazně zhoršilo.**

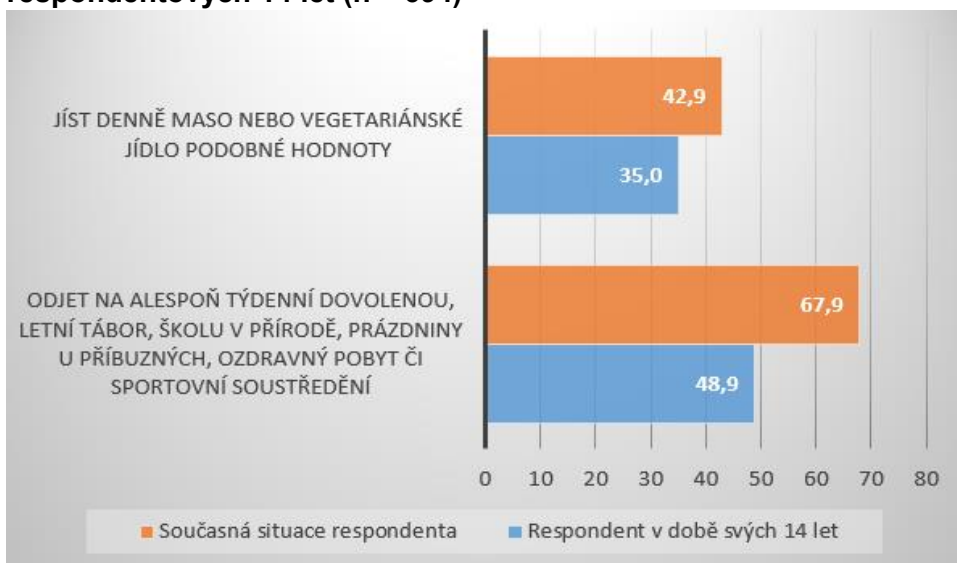
Graf 13 – Srovnání podílů (v %) ve vnímání finanční situace domácnosti u respondentů ze SVL a vnímání finanční situace v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

Poslední Graf 14 ukazuje srovnání podílů domácností respondentů, které se nemohly dovolit jíst každý den maso nebo odjet na týdenní dovolenou v době, kdy bylo respondentům 14 let, oproti jejich stávající situaci. Z grafu plyne, že podíl **domácností současných SVL, které se nemohly z finančních důvodů dovolit každý den maso (nebo vegetariánské náhražky), činil 42,9 %, zatímco u respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, to bylo 35,0 % (rozdíl 7,9 p. b.)** a podíl **domácností v současných SVL, které nemohly odjet jednou ročně na týdenní dovolenou, činil 67,0 %, zatímco u respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, to bylo 48,9 % (rozdíl 19 p. b.)**.

Graf 14 – Srovnání podílů (v %) osob, které si mohly dovolit jíst denně maso nebo odjet na týdenní dovolenou mezi stávajícími respondenty ze SVL a situace v době respondentových 14 let (n = 694)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (SVL-SILC 2021) a ČSÚ (EU-SILC 2019)

6 Závěr

Cílem výzkumné zprávy byl popis a analýza dat SVL-SILC z roku 2021 se zaměřením se na téma mezigeneračního přenosu chudoby a sociálního vyloučení a jeho porovnání s výsledky specifického modulu CM národního šetření *Životní podmínky* (EU-SILC) z roku 2019. Ve zprávě jsme porovnávali situaci mezi majoritní populací a obyvateli sociálně vyloučených lokalit v době, kdy bylo respondentům 14 let, abychom mohli lépe pochopit rozdíly mezi vstupními podmínkami obou populací. V rámci výzkumné zprávy jsme také srovnávali socioekonomickou situaci respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, s jejich aktuální situací.

Z výsledků komparace je patrné, že **obyvatelé SVL bydleli v době, kdy jim bylo 14 let v soukromé domácnosti méně často než respondenti ze vzorku „běžné populace“**. V soukromé domácnosti bydlelo **98 % domácností respondentů šetření EU-SILC** (oproti 2 % v kolektivní domácnosti), zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 79 % domácností respondentů** (oproti 21 % v kolektivní domácnosti). Ve srovnání s majoritní populací byl naopak u respondentů ze SVL **nápadný podíl těch, kteří v době, kdy jim bylo 14 let, bydleli v kolektivní domácnosti**.

Z výsledků dále plyne, že průměrný počet **obyvatel v domácnostech v SVL byl vyšší, než u respondentů z majoritní populace, a to o 0,9 osoby**. Oproti vyššímu počtu obyvatel v domácnostech SVL, zde byl naopak nižší počet pracujících osob o 0,2 osoby. Ve srovnání s majoritní populací tak bylo u respondentů ze SVL (v době, kdy jim bylo 14 let) **patrné vyšší zalidnění bytových jednotek a naopak nižší pracovní aktivita členů domácnosti**.

Obyvatelé SVL bydleli ve vlastním domě či bytě podstatně méně často než respondenti z majority. Ve vlastním bydlelo **70,4 % domácností respondentů šetření EU-SILC**, zatímco u šetření **SVL-SILC to bylo 23,9 % domácností respondentů**. Ve srovnání s majoritní populací, byl také u respondentů ze SVL **výrazný podíl těch, kteří v době, kdy jim bylo 14 let, využívali bezplatné užívání** (16,3 % u obyvatel SVL oproti 2,0 u majoritní populace).

Ze srovnání je patrné, že rodiče stávajících **obyvatel SVL dosahovali nižších stupňů dokončeného vzdělání, než tomu bylo u respondentů z majority**, a stejně tak z něj plyne, že rodiče stávajících **obyvatel SVL měli méně často stabilní zaměstnání (nebo byli nezaměstnaní), než tomu bylo u respondentů z majority**.

Zásadním způsobem se také projevovaly rozdíly v hodnocení finanční situace domácnosti v době, kdy bylo respondentům 14 let. Jako velmi špatnou ji hodnotilo 7,4 % respondentů ze SVL oproti 1,4 % respondentů z majority (rozdíl 6 p. b.), jako špatnou 12,9 % respondentů ze SVL oproti 4,1 % respondentů z majority (rozdíl 8,8 p. b.), jako spíše špatnou 26,3 % respondentů ze SVL oproti 16,0 % respondentů z majority (rozdíl 10,3 p. b.), jako spíše dobrou 31,3 % respondentů ze SVL oproti 40,9 % respondentů z majority (rozdíl 9,6 p. b.), jako dobrou 20,6 % respondentů ze SVL oproti 33,1 % respondentů z majority (rozdíl 6,5 p.

b.) a jako velmi dobrou pouze 1,7 % respondentů ze SVL oproti 4,4 % respondentů z majority (rozdíl 2,7 p. b.).

Z výzkumu také plyne, že podíl **domácností v SVL, které se nemohly z finančních důvodů dovolit hradit školní pomůcky, činil 23,5 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 1,2 % (rozdíl 22,3 p. b.)**, podíl **domácností v SVL, které se nemohly dovolit každý den maso (nebo vegetariánské náhražky), činil 35,0 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 9,4 % (rozdíl 25,6 p. b.)** a podíl **domácností v SVL, které se nemohly odjet jednou ročně na týdenní dovolenou, činil 48,9 %, zatímco u domácností respondentů šetření EU-SILC to bylo 13,4 % (rozdíl 35,5 p. b.)**.

Co se týče srovnání socioekonomické situace respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, s jejich aktuální situací, tak z výsledků výzkumu je patrné, **současný podíl respondentů žijících ve vlastním bytě či domě, je nižší o 13,4 p. b.** (23,9 % respondentů žijících ve vlastním domě či bytě v době respondentových 14 let oproti 10,5 % v současné situaci respondenta).

Z výzkumu dále vyplývá, že dosažený stupeň vzdělání otců stávajících **obyvatel SVL ve srovnání s jejich vlastní aktuální situací se příliš nelišil**. Významnější rozdíl byl, zaznamenám pouze mezi podílem respondentů, jejichž otec dosáhl úplného středoškolského vzdělání a vlastním podílem respondentů, kteří tohoto stupně dosáhli sami (9,6 % otců respondentů v době respondentových 14 let oproti 15,4 % v současné situaci respondenta).

Důležitým zjištěním šetření SVL-SILC 2021 je také to, že otcové **obyvatel SVL měli častěji stabilní zaměstnání, než je tomu bylo u stávajících obyvatel SVL**. Rozdíl mezi podílem respondentů, jejichž otec byl zaměstnaný v době, kdy jim bylo 14 a samotného respondenta v jeho současné situaci činil **36,3 p. b.**, kdy zaměstnání **na plný úvazek mělo 82,9 % otců respondentů, oproti 51,9 % respondentů v jejich současné situaci**. Významně více respondentů bylo také ve **své současné situaci nezaměstnaných (20,5 % oproti 6,3 % u otců)** nebo bylo v **invalidním důchodu (7,8 % oproti 1,6 % u otců)**.

Významně se projevovaly také rozdíly v hodnocení finanční situace domácnosti v době, kdy bylo respondentům 14 let, a za stávající situace respondentů. Jako velmi špatnou ji hodnotilo 7,4 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 8,8 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 1,4 p. b.), jako špatnou 12,9 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 18,5 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 5,4 p. b.), jako spíše špatnou 26,3 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 37,1 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 10,8 p. b.), jako spíše dobrou 31,3 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 24,7 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 6,7 p. b.), jako dobrou 20,6 % respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 10,1 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 10,5 p. b.) a jako velmi dobrou pouze 1,7 respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, oproti 0,9 % respondentů ve své stávající situaci (rozdíl 0,8 p. b.). **Ze souhrnných výsledků grafu je**

patrné, že vnímání finanční stávající situace domácností respondentů se oproti době, kdy bylo respondentům 14 let, výrazně zhoršilo.

Z výzkumných zjištění také plyne, že podíl **domácností současných SVL, které si nemohly z finančních důvodů dovolit každý den maso (nebo vegetariánské náhražky), činil 42,9 %, zatímco u respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, to bylo 35,0 % (rozdíl 7,9 p. b.)** a podíl **domácností v současných SVL, které se nemohly odjet jednou ročně na týdenní dovolenou, činil 67,0 %, zatímco u respondentů v době, kdy jim bylo 14 let, to bylo 48,9 % (rozdíl 19 p. b.).**

7 Bibliografie

Čada, K. (Ed.). 2015. *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

Český statistický úřad. Nedatováno. *Životní podmínky (EU-SILC) – Metodika*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zivotni-podminky-eu-silc-metodika>

Nešpor, Z. R., et al. 2018. *Sociologická encyklopedie – výběr kvótní*. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Vyběr_kvótní

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny. 2015. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2015*. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-za-rok-2015.doc>

Toušek, L., et al. 2018. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk.

Večerník, J., Myslíková, M. 2018. *Chudoba v české republice. Kritický pohled na evropské ukazatele*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR.